

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 50 K, na 1/2 strani 30 K, na 1/4 strani 15 K in na 1/8 strani 10 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 19. V Ljubljani, 15. oktobra 1904. Leto XXI

Obseg: Soseđa Razumnika prasičja reja. — Pravilna naprava sadnega mošta. — Ne begajmo ljudstva! — Peronospora in škropljenje. — Korist mlekarških zadrug. — Redilna štupa za živino — sleparstvo. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Soseđa Razumnika prasičja reja.

(Dalje.)

XXXVIII. Prasiči z mehкими kostmi.

Doli v vasi stanuje kočar Urban, mož jako pičlega posvetnega imetja. Njegov svinjak je pač najubornejši in najslabši v vasi. Sicer bi rad naredil novega in boljšega, če bi le imel potrebnega denarja.

Tega pa ubogi Urban nima.

Vzlic temu hoče vendar prasiče imeti in rediti kakor drugi vaščani, in če bi mu bila sreča mila, bi mogel tudi kaj zaslužiti.

Zaslužka pa to leto nič ne kaže.

Ravno se mudi v mrzli, tesni in vlažni luknji, ki je prirejena za svinjak. V posebnem kočju je sedem pujskov. Kakor v svinjaku starega Gašperja, so tudi tukaj stene mokre. Tla so mlakušasta. Strašen smrad človeku brani dlje časa ostati v tem svinjaku.

Vrhutega je prostor tako tesen, da se uboge živali v njem komaj obračajo.

Pujski leže v stelji. Semtertja kateri bolešno zacvilili. Vsi so izredno medli. Žalostno zre ubogi Urban na slabi zarod, ki je toliko pričakoval od njega.

V koritu je še obilo ostankov zadnje krme.

Podoba 41.

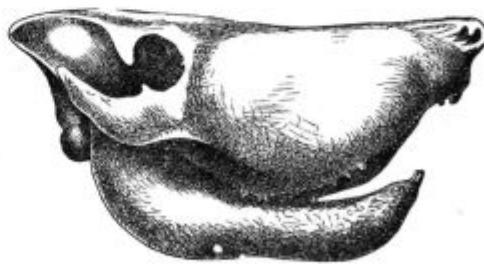
Vsled omehčanja kosti skrivljena sprednja prasičja noga.

„Zopet niso vsega pojedli,“ mrmra Urban. „Od dne do dne manj jedo.“

Kaj le je pujskom?

Poginil sicer še nobeden ni, če bo pa 2 do 3 tedne tako, potem pa lahko vse pobijem in zagrebem, ker tako ne bodo zanič.

Naj jih izpustim na prosto, kajti danes je čez dolgo časa zopet enkrat lep dan.“

Podoba 42.

Prasičja črepinja; vsled omehčanja kosti je zgornja čeljust zabuhla.

Odprl je duri koča instopilvanj.

Cvileč so se pujski skupaj stisnili, a vstal ni nobeden, in šele, ko jih je Urban pričel s silo kvišku spravljati, so se nekteri dvignili, a so silno vikali.

„Nič drugega ne znajo kakor ležati in cviliti. te presnete mrhe,“ pravi jezno.

„Človek bi kar na čarovnice veroval; najboljše krme ne marajo. Četudi h koritu pridejo, pa ga kmalu puste in se zarijejo v steljo.“

Godrnjajočemu Urbanu se je slednjič posrečilo vse pujske kvišku spraviti. Kruljavo in silno počasi so revne stvari tavale vunkaj na prosto. Nekatere so pri vsakem koraku zacvilile. „Danes pa že kar več hoditi ne morejo,“ godrnja Urban.

„Tu pač ne bo drugače, kakor da jih pobijem,“ je obupano ječal.

„Sčim naj pa poplačam izdatke, ki jih imam, če mi prasiči nič ne vržejo?“

Ko je zabodeno gledal na svoje revne pujske, ga je nekdo poklical. Obrnil se je in videl za seboj stati soseda Razumnika.

„Kaj počneš Urban?“ ga ta vpraša. „Zdi se mi, da nimaš posebno veselih misli.“

„Svoje bolne pujske ogledujem,“ odgovori potrto.

„Od dne do dne so slabši. Pred tremi tedni bi bil dobil po 20 K za par, a danes mi nihče ne da niti 10 K.“

„Prav imaš,“ odgovori Razumnik. „Niti zastoj bi ne maral teh revnih, medlih revčkov.“

„Jaz pač nimam sreče s prasičjo rejo,“ meni otožno Urban. „Vsi drugi sosede imajo srečo, a mene se tembolj ogiblje, kolikor več je potrebujem.“

„Sreča ne odločuje, ljubi Urban,“ odgovori sosed. „Vzroke je drugod iskati.“

„Kje pa?“ vpraša Urban dvomeč... Moji prasiči dobivajo najboljši krompir, mleko in pomije. Tudi po nekaj perišč ječmena jim dajem. To je menda dovolj? Moji sosede tudi ne krmiijo drugače. Jaz ne morem umeti, kje tiči vzrok in kakšna bolezen je to.“

Med tem je Razumnik pazljivo ogledoval prasiče.

Po daljšem preudarjanju je rekel: „Kaj je tvojim prasičem, to ti že morem povedati; tudi vem za ime te bolezni. Tvoji prasiči boleajo za hromoto, imajo mehke kosti ali dvojne ude, kakor ponekod pravijo.“

Poglej sem! Pri tem prasiču je ves hrbet vdrt, vrhutega ima vso levo nogo skrivljeno. (Kosti take noge kaže pod. 41.)

Pri tem, drugem pujsku je vsa čeljust zabuhla, da je kar grda. (Tako črepinjo kaže pod. 42.) Tudi je slišati pri vsakem dihljaju neki poseben, hohljajoč šum.

„To se mi je že včeraj pri krmljenju čudno zdelo,“ pravi Urban. „Pri jedi je bilo to hohljanje še močnejše čuti, a jaz nisem vedel, odkod je to.“

„Tukaj pri tem, tretjem pujsku je skočni člen kriv in sprednje koleno je zateklo,“ nadaljuje Razumnik. „Brezdvomno imajo tvoji prasiči mehke kosti. Le dva pujska sta nekoliko boljša.“

„Odkod pa izvira ta bolezen?“ vpraša radovedno Urban, ki je pazno poslušal soseda. „Čudno se mi zdi, da se je ravno mojim prasičem kaj takega pripetilo.“

Nihče v vasi nima tako bolnih prasičev, in jaz jim strežem kakor vsi drugi sosede.“

„Bomo videli,“ odgovori Razumnik. „Poglejmo v svinjak, sčim krmiš.“

Razumnik je šel z Urbanom v prostor, kjer je imel ta prasiče, toda ta prostor ni zaslužil imena svinjak.

„Ko je sosed prišel do korita, je videl v njem ostanke zadnje in tudi prejšnje krme.“

Vzel je nekaj teh ostankov ter jih je poduhal.

„To je že čisto kislo,“ vzklikne. „Popolnoma je že pokvarjeno.“

Korita nimaš snažnega. Koliokrat pa snažiš korito? Povej mi odkritosrčno!“

„Takih del ne utegnem opravljati,“ pravi Urban in se stem ogne pravemu odgovoru. „Prasiči dobivajo svojo dobro pičo, pa je, žal, ne pojedjo dočistega.“

„Ali z drugimi besedami,“ pravi Razumnik, „prasiči naj sami skrbe za snago v koritu.“

Urban, to je velika napaka. Če korito ni nikdar osnaženo in se ostanki krme v njem prično kisati, potem se tudi dobra, sveža krma skisa. Posledica tega so bolezni v prebavilih, ki k taki bolezni pomorejo, ali jo zakrivijo.

Kolikor pa vidim, pokladaš skoraj sam krompir.“

„Krompirja imamo dovolj,“ pravi Urban. „Drugega jim spomladi pač ne morem veliko dati.“

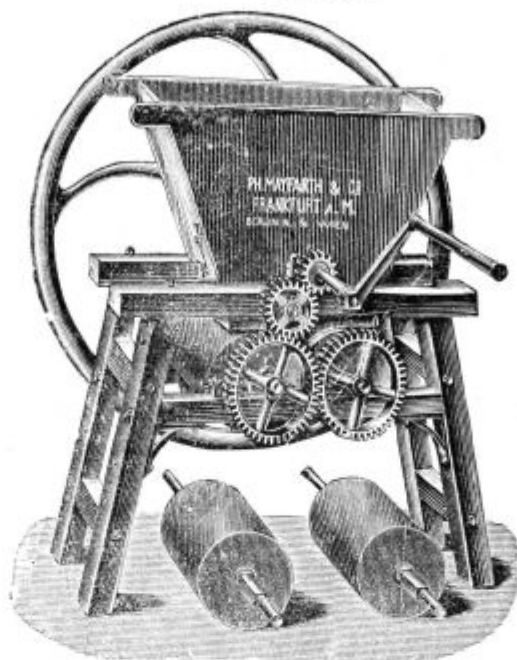
„Toliko in skoraj samega krompirja take mlade živali trajno ne morejo prenesti,“ razlaga Razumnik. „Prasiči morajo razen krompirja dobiti še otrobov, ječmena ali zdrobljenega ovsu. Tudi mleka morajo pujski dobiti. Koliko mleka pa tile pujski dobivajo na dan?“

„Vsi skupaj dobivajo po 3 l mleka,“ odgovori Urban. Razentega jim dajem po nekoliko zdrobljenega ječmena, pomij in drugih odpadkov iz kuhinje.“

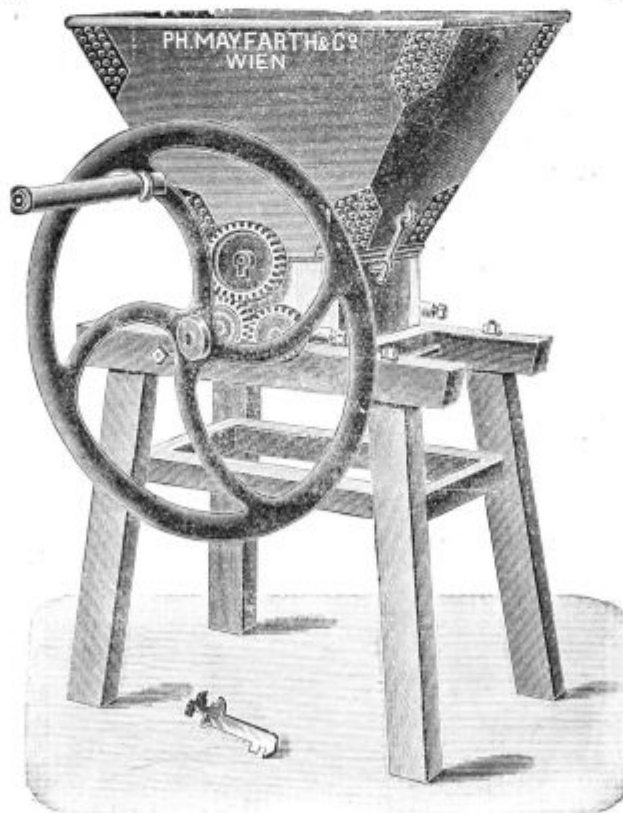
„No, to menda tudi ne bodo posebni ugrizki,“ odgovori smejaše Razumnik. „S tako krmo pujskov pač ne odebliš. Tudi je 3 l mleka za pujske bore malo.“

Čuj, Urban! Tako krmljenje je nezadostno za mlade prasičke, ki naj rasejo in naj delajo okostje ter meso. Iz samega krompirja se ne delajo kosti in meso.

Za toliko stare prasičke, ki so že nekaj tednov odstavljene, je za vsakega treba na dan po 2 l posnetega mleka, $\frac{1}{2}$ kg zdrobljenega ječmena ali ovsu in $\frac{1}{4}$ kg otrobov. Krompirja ni dajati čez 1 $\frac{1}{2}$ kg na dan.

Podoba 43.

Podoba 44.

Ja kaj krmiš ti? Skoraj samo krompir.

Poleg tega ne odstranjuješ ostankov krme. Zdrobljen ječmen pa menda z dvema prstoma potresaš po krmi, kakor o Božiču kadilo na žerjavico. Na temle zmečkanem krompirju ga vsaj ne vidim več.

Vrhutega ima pri nas krma sploh malo fosforovokislega apna v sebi.

Tega apna, ali kakor mi pravimo klajnega apna, najbrž tudi ne daješ. Kaj ne da?"

Urban odkima.

"Potem pa še tale tvoj svinjak," nadaljuje Razumnik. "Tu ni prostora, zraka in svetlobe; a obilo je gnojnice, nesnage in smrada.

Urban, ta svinjak je naravnost stranišče. V takem brlogu, v takem zraku in pri taki krmi se morajo prasičim kosti zmečati.

Če naj mladi prasiči uspevajo in zdravi ostanejo, morajo imeti suh svinjak in toliko prostora, da se morejo dovolj gibati."

"Preteklo poletje so mi pa prasički prav dobro nspeli, čeprav so bili v temle svinjaku," odvrne Urban. "Menda pa vendar nimaš vsega prav."

"Tvoj ugovor ne vzame veljave mojim besedam," ga zavrne izkušeni sosed.

"Zle posledice slabega svinjaka se poleti seveda tako ne kažejo, ker so prasiči lahko ves dan na prostem. Potem si pa preteklo leto skoraj gotovo prasičke drugače krmil kakor sedaj.

Gotovo so dobivali več mleka, otrobov in zelene klaje. Pomisli, ali imam prav ali ne?"

Urban je nekoliko premišljal, potem je pa dejal: "Lansko poletje so prasiči res več mleka dobivali. Takrat smo imeli veliko mleka. Konec maja mi je krompir že pošel, zato sem prasičem pokladal odpadke z vrta ter iz kuhinje in precej otrobov, ki sem jih moral kupiti. Zunaj na prostem so pa prasiči tudi marsikaj dobili."

"No, vidiš! pravi Razumnik. Tako se je stvar razjasnila. Lansko leto si čisto drugače krmil. Prasiči so dobivali več mleka, veliko otrobov, zelenjavo in vrhutega še tisto, kar so zunaj dobili.

V temle stranišču jim ni bilo treba neprenehoma biti. Pregibali so se dovolj in so mogli tudi prst žreti. Pujski so torej imeli vse pogoje, da so mogli uspevati.

To pomlad je bilo pa vse drugače. Krma je bila druga, in sicer nezadostna, oziroma nepravna in pri se-

danji mokri pomladi pujski dosihdob niso mogli na prosto.

To je vzrok, da so vsi pujski iz tega gnezda zanikarni.

Sedaj pa pojdiva, Urban, venkaj na dvorišče k tvojim pokvekam. Rad bi jih malo natančneje ogledal!"

Moža sta še enkrat šla na dvorišče.

Med 7 pujski so bili še trije, ki so pridno brskali po tleh. Drugi so ležali. Če so skušali vstati, so takoj zacvillili.

Dlje časa je Razumnik opazoval tri živahnejše pujske, potem je pa dejal: "Morda bo še šlo, Urban! Tile trije prasički so še dovolj ješči. Prav pridno brskajo po tleh. Na nogah ni še opaziti oteklih udov ali krivih kosti. Le eden te trojice malo

bolj šepa. Obdrži te tri pujske, kajti sedaj je prišel čas, da bodo mogli na prosto.

Za tri pujske bo 3 l mleka za silo zadostovalo. One pokveke pa, ki že več vstati ne morejo, pobij, ali jih pa zakolji in speci.

Zelim ti dober tek! Potem kupi otrobov in jih dajaj vsakemu prasičku poleg zdrobljenega ječmena po $\frac{1}{4}$ do $\frac{1}{2}$ kg na dan.

Ob lepem vremenu spodi prasiče za ves dan na dvorišče.

Zatrčno se nadejam, da na tak način te tri prasičke kvišku spraviš."

"Ali mi ni treba nič drugega narediti? vpraša Urban, ki ni več dvomil o tem, kar mu je dobri sosed povedal. "Ali naj dajem tudi kaj soli?"

"Če daješ pomije, potem sol ni potrebna," pravi Razumnik.

"Klajnega apna pa vendar dajaj, in sicer dvakrat na dan med krmo pomešanega, vselej za vsakega prasiča za dobro nožovo špico, kajti fosforove kisline tvoji prasiči najbolj nujno potrebojejo.

Do prihodnje zime pa svinjak temeljito popravi, drugače rajši opusti prasičjo rejo v mrzlem letnem času."

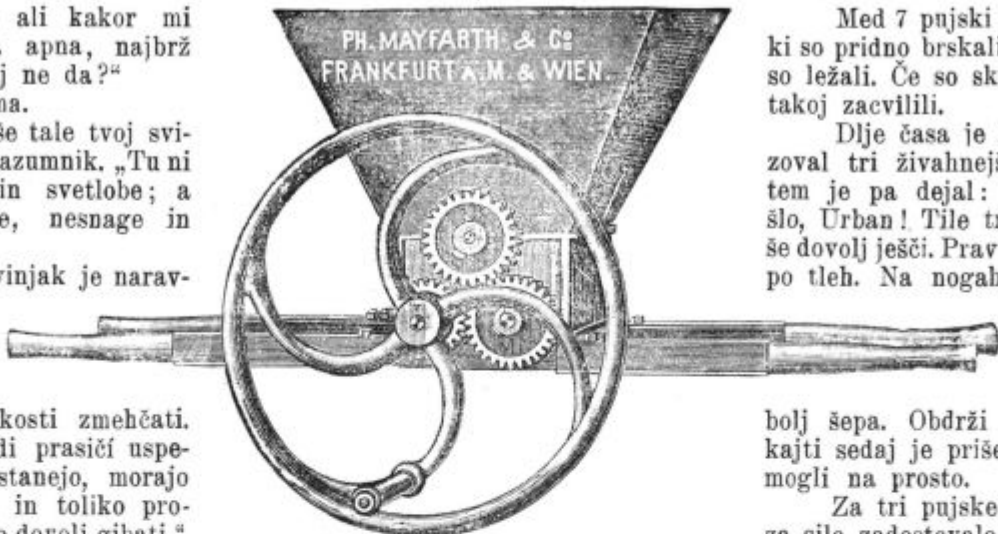
"Jaz pa hočem, da moja svinja dvakrat na leto stori," odgovori Urban. "Saj bi bilo škoda, če bi le enkrat storila."

Razumnik je še enkrat

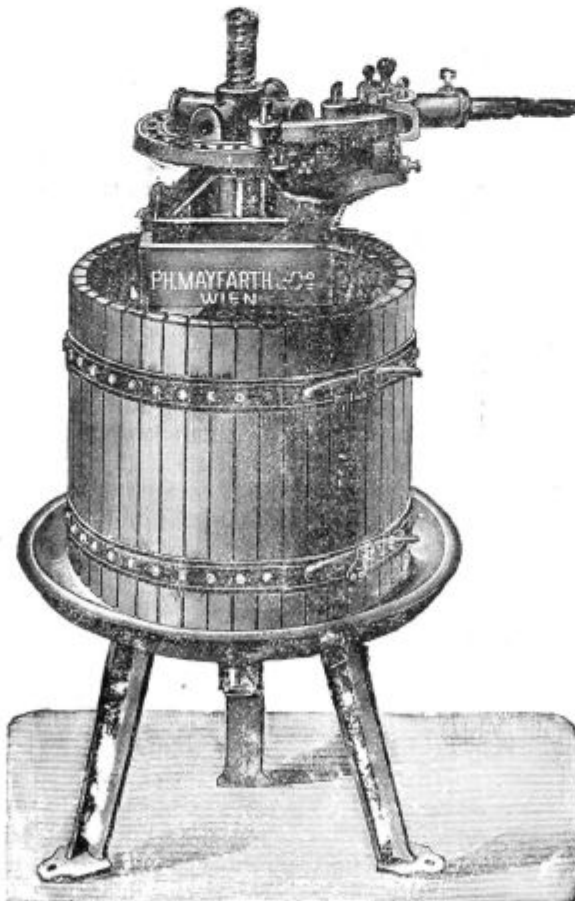
šel v brlog, ki ga je imel Urban za svinjak in ki je bil z majhnim okencem v zvezi z govejim hlevom.

Zvedavo je gledal okrog sebe, potem je pozval Urbana in mu dejal:

"Poglej, tvoj hlev je dovolj prostoren. Poleg starih

Podoba 45.

Podoba 46.

goved, ki nostri stoje, prav lahko vanj spraviš tudi pujske.

Naredi tamle v onem kotu lesen paž. Tla so tlakana, torej suha, in tudi stene so suhe. Z majhnimi stroški moreš prirediti prav primerno zimsko bivališče za pujske. Hlev je tudi dovolj gorak.

Prasičkom dajaj potem vsaj po 2 l posnetega mleka ali pinjenca in $\frac{1}{4}$ do $\frac{1}{2}$ kg otrobov na dan. Poskrbi tudi, da bodo imeli tukaj v hlevu prsti na razpolaganje.

Tako! Sedaj pa srečno, in če me boš ubogal, boš imel tudi ti srečo pri prasičji reji!

Hvaležno se je Urban poslovil od prijaznega in postrežljivega soseda.

Štiri krevljaste pujske je Urban zaklal. Pečenka ni bila bogve kakšna, a v hiši reveža vendar tudi taka velja. Ostali pujski so se ob boljši ter izdatnejši krmi in vsled bivanja na prostem prav dobro popravili.

Čez 4 mesece jih je Urban prodal in je zanje stržil lepe kronice.

Pravilna naprava sadnega mošta.

(Piše R. Dolénc.)

(Dalje.)

Iz te tabelice je razvidno: 1.) da je treba, da se napolni enainista stiskalnica, kar 30 kg sadja več, če je zdrobljeno na Plečevem stroju; 2.) da izteče iz stiskalnice, napolnjene s sadjem, ki ga je zdrobil Plečev stroj, 30 litrov več mošta kakor pa iz stiskalnice, napolnjene s sadjem, ki ga je zdrobil Greif (pod. 43*). Ta razloček je pač odtod, ker prvi stroj veliko drobneje drobi kakor drugi.

Ker se nahajajo taki sadni mlini, kakršne izdeluje g. Pleč, po vsem Dolenjskem, prirejani še celo tudi na vodno silo, imenujemo lahko ta mlin dolenjski sadni mlin. O njegovi porabnosti ter priporočljivosti pa lahko rečemo, da je za malega posestnika prav dober, pa bi se dal še izboljšati, na pr. že stem, da bi se mu tisti štirje nerodni zamahni bati nadomestili z ličnim kolesom zamašnjakom, lesenim ali železnim.

Zdrobljeno ali zmleto sadje, recimo izkratka drozgalica, se lahko pusti kakih 12 do 14 ur v kadeh, in med tem časom se večkrat, 4- do 8krat dobro premeša, da pride kolikor le mogoče v dotiko z zrakom, in potem šele se natlači v stiskalnico ter odtisne. Tako delajo skoraj povsodi po Nemškem, posebno po Virtemberskem, in sicer zato, da drozgalica vsled obilne dotike z zrakom (s kisikom) kolikor mogoče porjavi. Tako porjavenje smatrajo Nemci za kaj koristno, zato ker se v soku sadja pomnoži sladkor in ker potem mošt dobi kaj lepo zlatorumeno barvo, in čisti se baje tudi veliko rajši. Iz svoje izkušnje lahko rečem, da se tudi brez porjavenja lahko napravi prav fin mošt, in pa da porjavenje jako otežuje delo, to je napravo mošta, ter tudi zahteva dosti posode. Za odtiskanje drozgalice imamo razne stiskalnice. Iz svoje dolgoletne izkušnje morem priporočati stiskalnico „herkules“, ki jo tudi v raznih velikostih izdeluje tvrdka Ph. Mayfarth na Dunaju. Podoba 46. kaže tako stiskalnico. Cena stiskalnice je odvisna od njene velikosti. Stiskalnica s košem, držečim do 225 l, stane 160 kron.

Iztisnjeni mošt se potem nalije v sode, barigle, polovnjake, ležeče v gorkem prostoru, da v njih pokipi.

*) V 17. št. »Kmetovalca« sta omenjena tudi Mayfarthova sadna mlina št. 5. in 6. — Mlin št. 5. kaže pod. 44., mlin št. 6. pa podoba 45.

Kipenje se lahko vrši na dva načina: 1.) pod kipelno veho, v nepopolnoma polnih posodah, 2.) brez kipelne vehe, v popolnoma polnih posodah, kakor so Vipavci napravljali vino cividin*). Če naj mošt kipi pod kipelno veho, se posoda napolni z moštom tako, da ostane pod veho še za dobro veliko ali malo péd (po velikosti posode) praznega prostora, da se more v njem med kipenjem nastajajoča ogljikova kislina nabirati. V luknjo za veho se pa vtakne kipelna voha, in sicer najbolje taka, ki je v nji voda, da skozi odhaja ogljikova kislina, zrak pa ne more v sod. Če naj pa mošt kipi v odprti posodi, potem se posoda napolni prav do vrha, tako, da celo čez teče. Luknja se pusti odprta, okoli nje se pa napravi iz ilovice majhen jez, ki čez kipečemu moštu le po eni strani soda pušča odtok. Pod posodo se postavi kaka skleda ali škafček, da se vanj lovi odtekajoči mošt. Posoda se potem zaliva z moštom, ki mora biti pripravljen zato v kakem majhnem sodčku; imenuje se zálíja. Zalivati je vsak dan trikrat: zjutraj, opoldne in zvečer. Zalije se pa vselej tako močno, da mošt teče čez luknjo za veho. Zalivanje se ponavlja tako dolgo, dokler mošt še kaj kipi. Ko kipenje neha, se odvzame ilnati jez, in posoda se prav narahlo zavéši. Mošt, ki je pokipel na ta način, ima pred onim, ki je pokipel pod kipelno veho, naslednje prednosti. Prvič odhaja z odtekajočo peno mnogo beljakovin iz mošta, vsled česar je stanovitnejši. Drugič mošt, posebno jabolčni, izgubi pri tem kipenju duh po jabolkih, ki se sicer pozneje izpremeni v kaj neprijeten duh po ptičjem lepu (limu). Po tem neprijetnem duhu se jabolčnik lahko takoj spozna, in naj bo sicer še tako dober. In zakaj bi ga ne odpravili, če je to mogoče in če dobroti mošta koristi.

(Konec prih.)

Ne begajmo ljudstva!

Zadnje številke „Kmetovalca“ sem dobil pozno, ker sem bil odpotoval v Nemčijo, a tem bolj sem se čudil, ko sem prebral spise o peronospori, škropljenju itd., kako se bega ubogi vinorejec, češ: po našem vinogradništvu je!

Niso se nam še zacelile gospodarske rane, prizadete posebno po trtni uši in drugih uimah; vendar so naše krasne gorice zopet ozelenele, in vinogradniku se dviga srce veselja in naudajata ga up in pogum. Da, nebo nam pošilja vsake vrste nesreče, toda daje nam tudi razum in sredstva, da se jim uspešno branimo. Vendar pa ne iščimo vselej vzrokov v prirodnih nezgodah, ampak iščimo jih tudi v nas samih! Vinogradništvo je za nas velikega gospodarskega pomena, kar je jasno pokazal tudi naš splošnji odpor in boj proti obnovljenju vinske klavzule. Morali si bomo še parkrat dobro premisliti, preden zakličemo javnosti: opustimo koj vse vinogradništvo!

Blekrot (Blackrot) bi bil res nova kuga za naše vinograde. Ob tej priliki se spominjam nepozabnega mi, prerano umrlega, svetovnoznanega znanstvenika profesorja Rathaya, kojega slušatelj sem bil pred 7 leti. Ta mož je po naročilu vlade omenjeno bolezen temeljito proučil po Francoskem, koder je že pred leti

*) Vino cividin so v prejšnjih časih Vipavci napravljali iz grozdja, ki so ga imenovali čedajec. Čedajec ima svoje ime po mestu Čedad (Cividale) v Furlaniji. Ta vrsta grozdja nikoli ne dozori tako, da bi ne bilo kisle. In Vipavci, posebno pa še Kanaleci na Goriškem, so iz njega napravljali brez kipenja na tropinah vino za poletno pijačo. Vino je bilo belo, skoraj kakor voda, prijetno kisle in jako stanovitno. Tako vino se je pilo le s kisló vodo. Dandanes ga nadomestuje pivo.

tako grozno pustošila vinograde. Kar mahoma so se začele širiti v svet vesti o blekrotu na Goriškem, kar je bilo tem bolj verjetno, ker je ondotno podnebje podobno podnebjem na Francoskem. — Rathay ga ni našel na poslanih mu napadenih trsnih delih. Končno je moral odpotovati na Goriško, kjer ga imajo še zdaj izvedenci v prijetnem spominu. In kaj je bilo? Pikec. — Rathayu se imamo največ zahvaliti, da se je ta domači izraz ohranil tudi v znanstveno-strokovni književnosti. Ali je morda z Rathayem prešel tudi ta izraz?!

Rathaya ni več, a imamo razna javna poskušališča, ki delujejo v njegovem zmislu ter brezplačno raziskujejo rastlinske bolezni i. dr. — Poslužujmo se torej te udobnosti! To niso več malenkosti, ampak so češče velika gospodarska vprašanja. Ne pre naglimo se z objavljjanjem „smrtne obsodbe“ našega vinogradništva!

Peronospora poznajo splošno le na listih vinske trte, a ona napada tudi grozdje. Zvita je pa kakor lisica. Največ je odvisno — rekel bi — od trenutka škropljenja, da uspeh ne izostane. Za prvo škropljenje pravzaprav ni merodajna dolgot mladik vinske trte, tudi dan in mesec povesta premalo, ampak stanje semena (trosa) peronospore in njega življenjska moč odločata. Glede pokončevanja peronospore je vinogradnik podoben kmelevalcu-koscju; ta spravi lepo senó z majhnimi stroški, če se mu pratika ne — zlaže!

Veliko škode je pa letos povzročil solnčni ožig (palež) menda po vseh vinogradih Evrope. Povzročilo ga je žgoče solnce s skoraj nepretrgoma jasnega nebesnega svoda junija in julija meseca. Da, tudi vinska trta je trpela, ki sicer tako ljubi solnčno gorkoto! Mi smo si umeli gasiti hudo žejo, trta si pa ni mogla pomagati; konci zelenih njenih organov, robi listov itd. so se jeli sušiti, kakor se suši žejo trpečim grlo . . . ; celo grozdju ni prizanašala letošnja suša. V različnih legah so različne vrste trt seveda tudi različno trpele, kar je čisto naravna stvar. Utemeljevanje te trditve bi bilo preobsežno, zato naj ga opustim. Vsak oškodovanec naj si sam poišče vzroke.

Škropljenje proti peronospori v hudi solnčni vročini je opasno; vsaka kapljica na listu učinkuje tako kakor steklena leča na solcu, torej ožge list. Megleno, pa suho vreme je za škropljenje najbolj ugodno. Nekaj podobnega vemo že tudi glede žveplanja proti grozdni plesnobi.

Jagode, ki so samo nekoliko trpele vsled solnčnega ožiga ter so v rasti zaostale, po deževju rade popokajo kakor one, ki so napadene po plesnobi itd.

Iz vsega tega razvidimo, da so nam znani mnogoliki, v učinkovanju podobni vzroki neuspehov našega truda, ki jih pa moramo strogo razločevati drugega od drugega, da ne pride do škodljivih zmešnjav in neljubega nesporazumljenja.

Nesrečna misel je pa bila, da je sicer obče čislani g. dr. J. Vošnjak pomeril sulico na g. Belleta, ki pač vsi o njem vemo, da zna svoja načela temeljito zastopati pred javnostjo ter povzdigne svoj glas po potrebi v najodločnejšo obrambo.

Na svetu je vse mogoče. S Francoskega se lahko marsikaj nezdravega prenese k nam; tako tudi blekrot. Vendar trdno upam, da so si moji rojaki na Štajerskem gledé te bolezni že na jasnem. Želim, da je ni in da bi je nikoli ne bilo v naših deželah! A. Žmavc.

Peronospora in škropljenje.

Da ne bo kdo krivo sodil, kakor da bi jaz dvomil nad potrebo škropljenja proti peronospori, nadaljujem svoja opazovanja v tukajšnjem kraju. Predvsem moram potrditi, da so neškropljeni vinogradi začeli mesca avgusta naglo zgubljeni listje in so sredi septembra že bolj ali manj goli. Na škropljenih je sicer tudi listje nekoliko napadeno od peronospore, vendar so še zeleni, in grozdje, kar ga ni uničila peronospora, dobro zori.

Tudi moram potrditi, da so vinogradi, ki so bili trikrat ali še večkrat škropljeni, zdravi in z grozdem dobro obloženi. V tem oziru se posebno odlikujejo nekteri deželni nasadi; seveda so jih ne le trikrat, ampak petkrat in šestkrat škropili, kar se pač lahko stori, če se stroški pokrijejo iz deželnega zaklada. Deželni vinarski komisar v Gradcu, g. Stigler, je pošiljal ukaz za ukazom svojim podrejenim organom, da naj neprenehoma škropijo. In tu slišim od raznih strani pritožbo: zakaj se niso tudi drugi vinogradniki bodisi po časnikih ali posebnih okrožnicah opozarjali na v tem letu vinogradom pretečo nevarnost. Tudi deželni potovalni učitelji in navoditelji, če bi opozarjali ljudstvo, bi marsikoga pripravili, da bi hitel s škropljenjem, kajti gotovo je, da se je v teh krajih ob Pohorju drugič predolgo odlašalo s škropljenjem, ker se je vsled slabega vremena rast zakesnila, in na cvetoče grozdje škropiti se ni zdelo varno. No kakor trdijo, škropljenje cvetju nič ne škoduje.

Vsekako bo treba zanaprej tu trikrat škropiti, ne kakor dozda le dvakrat, in sicer prvič sredi maja, drugič pred ali med cvetjem, tretjič po cvetju, vselej z 1% tekočino, in pri tem ne samo listje, ampak vsak grozd pošteno poškopiti.

Končno naj še potrdim, da bolezen na grozdju ni bila črna rja (Blackrot). Poslali smo bolne grozde na šole v Mariboru, Klosterneuburgu in San Mihele in dobili smo od vseh treh enak odgovor, da je ta bolezen na grozdju peronospora. Sicer pa je prav pametno, da je za Kranjsko prepovedan uvoz trt s Francoskega; da-li tudi za Štajersko mi ni znano.

Dr. J. Vošnjak.

Korist mlekarских zadrug.

Dočim se drugi stanovi organizirajo in se združujejo, da svoje izdelke bolje in laže prodajajo, stoji naš kmetič mirno in pričakuje boljših časov, češ, saj morajo vendar tudi za njega priti boljši časi. Toda moti se; ne misli na pregovor, ki pravi: Pomagaj si sam, in Bog ti pomore.

Žalostne so razmere dandanes na kmetih; delavci so vedno dražji, dostikrat jih še dobiti ni, davki so vedno večji, pridelki pa nimajo te cene, kar delo velja. Kmet, obupan ali preveč zadolžen, je prisiljen, da prostovoljno proda svoje posestvo in se obrne h kakšni drugi stroki, ali pa gre v daljno Ameriko iskat sreče.

To ne sme in ne more iti tako dalje, ampak kmet mora razumeti svojo zemljo bolje obdelovati, nje pridelke bolje prirejati, in kar je najvažnejše, dobro prodajati. Čas je, da še že enkrat otrese mašeterjev in prekupcev, ki vsi žive od njega in največ dobička imajo, ter da samostojno prodaja. To pa ni mogoče enemu samemu, ampak združenim, zato mu je treba pristopiti k zadrugi. Ker je pri nas največjega pomena živinoreja in mlekarstvo, sem se odločil o zadnji nekaj omeniti.

Priznati se mora, da mlekarstvo pri nas precej napreduje; ali povzdignilo bi se lahko še bolj, kakor

na pr. v Švici ali na Danskem. To pa je le mogoče z združenimi močmi, namreč v zadrugah. V zadrugi so lahko nastavljeni naučeni ljudje, ki so zmožni boljše pridelke pridelovati; in gospodinjji se ni treba več pečati s pridelovanjem masla in sira. Zadruga si lahko nabavi potrebnih strojev in si postavi posebno mlekarno, posameznik pa kaj takega ne more. Ceneje je, če se skupaj predela 3000 l mleka, kakor pa, če se na 30 krajih izdela ravno toliko. Dosežejo se tudi boljše cene, ker se lahko bolj po trgovski prodaja.

Kmet dobiva mesec za mesecem lepe vsote denarja, zato se trudi, da dobi dobrih molznih krav in da jih bolje krmi; kupi si lahko močnih krav, popravi travnike, da prideluje boljšo krmo; trudi se čisto molsti, ter dobiva več in bolj mastnega mleka; večkrat se opozarja, da skrbi za snago v hlevu, izkratka: vse gospodarstvo je bolje urejeno.

Dobiček pa imajo tudi kupci, ker si lahko nakupijo trpežnega, snažnega in zdravega blaga.

Gospodinja sama potrebuje 28 l mleka za 1 kg presnega masla, prodaja pa potem za 1 K 60 h, zraven pa še čas zamudi, da ga nese na prodaj. Kupci pravijo: To maslo je od kmeta, to ni več vredno, kar je tudi resnica, ker se brez strojev le težko napravi prav dobro maslo. Po tej ceni pride liter mleka komaj na 6 h, in krava, ki ima 10 l mleka na dan, ne da potem več kakor 60 h.

Še slabše kakor presno je kuhano maslo; tukaj pride liter mleka komaj na 4 h, torej je bolje z njim prasiče krmiti.

Dokazal sem površno, kakšne vrednosti imajo mlekarske zadruge; čemu torej še dalje čakati. Vsakdo, tudi najmanjši posestnik naj pristopi k nji. V krajih, kjer še ni zadrug, naj se na to gleda, da se ustanovijo. Le na ta način nam bo mogoče povzdigniti kmetijski stan, da pridejo za kmeta boljši časi. Legvart.

Redilna štupa za živino — sleparstvo.

Po časnikih, koledarjih in pratikah z velikanskim vriščem priporočajo redilno štupo za živino, zlasti za prasiče, in celo potujoči prodajalci ponujajo kmetom to blago kakor nekaj čudotvornega. Trdijo, da živina, ki uživa to štupo, izredno izvrstno uspeva in se redi, in če je bolna, se ozdravi.

Ali ta štupa, ki se je na dan živini dá po par žličke, more rediti? Ne! Živino redi samo dobra krma v zdravem hlevu. Kaj drugega trditi je bedasto. V redilnih stupah more le tisto rediti, kar je redilnega, in tega je v teh stupah tako bore malo, da ne hodi niti v poštev med redilnimi snovmi, ki jih živali že tako dobivajo v veliki množini v krmi.

Ali redilne štupe morejo bolno žival ozdraviti? Smešno! Vsaka bolezen zahteva drugo zdravilo, in ta mešanica, ki jo imenujejo redilno štupo, naj ozdravi vse bolezni! Če živina ne more jesti in ni vzrok kaka posebna bolezen, tedaj je vzrok živinorejec sam, ki ne ravna pravilno z živino in je ne krmi dobro; zato noben redilni prašek živine ne napravi bolj ješče, dokler živinorejec svojih pogrškov ne popravi.

Kaj pa je redilna štupa? Redilna štupa je zmes oglja, turščične ali kake druge moke, klajnega apna, kuhinjske soli, Glauberjeve soli, rožičeve moke, zdrobljenega ovsca, zdrobljenih brinovih jagod, sladkih koreninic, janeža, koporca, encijana itd. — Edina moka v taki štupi je redilna, a te stane v štupi kg 2 K;

in te pač kmetovalec ne bo v lekarni kupoval. Priporočljivo je klajno apno, ki stane kg 25 h, in sol, ki stane 7 h; a v redilni štupi se ti dve snovi plačujeta po 2 K kg. Kaj pa drugo? Brinove jagode, janež, koprec, encijan itd. prav gotovo ne rede; res je, da včasih prebavljanje pospešujejo, dokler se jih želodec ne privadi, a priporočati, da bi se te reči redno pokladale, je nezmisel, in jih vrhutega živinorejec lahko sam kupi za par vinarjev, če jih ne dobi zastoj.

Kako učinkuje redilna štupa? Edino, kar je glede učinka redilne štupe upoštevati poleg učinka klajnega apna, je neki brezpomemben vpliv na prebavljanje; to pa živinorejec bolje doseže z dobro postrežbo in s krmo ter s cenejšim polaganjem soli.

Komu koristi redilna štupa? Redilna štupa koristi samo izdelovalcem, ki z njo delajo ogromne in neopravičene dobičke.

Komu škoduje redilna štupa? Redilna štupa prav zelo škoduje kmetu-živinorejcu, ki si z njo nalaga popolnoma nepotrebne in znatne stroške.

Kdaj je prodaja redilne štupe poštena? Kadar izdelovalec, oziroma prodajalec prodaja to štupo le kot sredstvo, ki naj prebavljanje pospešuje, in sicer brez vseh nepotrebnih primesi, kakor moke, oglja itd. in za primerno ceno, ki je v razmerju s tužnimi cenami posameznih sestavin, recimo po 50 h kilogram. Takrat ne bo kaj oporekati, četudi je redno pokladanje takih prebavljenih pospešujočih zmesi v umni živinoreji smatrati za bedasto in nepotrebno.

Prodaja redilne štupe za živino kot redilno in splošno zdravilno sredstvo za ceno, ki je desetkrat previsoka, je sleparjenje nevesčega kmeta-živinorejca. Pred tem svarimo gospodarje ter jih prosimo, naj v tem zmislu poučujejo manj razsodno občinstvo.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 194. Ali so vinske tropine dobra krma in ali se smejo govedu in prasičem brez nevarnosti pokladati? Pri nas je letos teh tropin vse polno dobiti zastoj, ker se ne izplača iz njih kuhati žganje, a krmiti se jih ljudje boje. Lansko leto sem krmil s tropinami breje svinjo, ki ji ta krma nič ni škodila in je skotila lepe in zdrave puijske. (I. D. v P.)

Odgovor: Vinske tropine so prav dobra krma, ki je nekako toliko vredna kakor srednje dobro seno. Sladke, t. j. nepokipele tropine so seveda najboljše in najbolj redilne, ker je v njih še veliko sladkorja, dočim so pokipele tropine slabše in so lahko tudi škodljive, če je v njih veliko alkohola. Pokipele tropine je brez posebne nevarnosti le kuhane pokladati. Opozoriti pa moramo, da imajo tropine nekterih vrst grozdja, zlasti črnega, v sebi veliko vinsko-kislega kalija (grampe), ki v preobilni meri zavžit povzroča živalim bolečine, enake popadkom, zato je krmljenje vinskih tropin brejim živalim opasno, ker lahko zvržejo. Vselej pa, kadar se vinske tropine krmijo, jih je mešati z drugimi krmili. Pokipele tropine je prasičem odločno le kuhane dajati.

Vprašanje 195. Imam kravo, ki je kakih 14 dni sem krvomočna. Kri gre včasih s scalnico v velikih kosih od nje. Krava je dosedaj bila na paši, a sedaj sem jo vzel v hlev. Drugače je pa krava zdrava videti in rada je. Ali je krvomočnost nevarna in kako jo je zdraviti? (I. S. v P.)

Odgovor: Krvomočnost nastane vsled uživanja nekterih rastlin na paši ali vsled kakega udarca ali drugačnega

poškodovanja ledvic. Če se tisto odstrani, kar je bolezen povzročilo, potem se krvomocnost v 1 do 3 tednih ozdravi, in le tedaj se je bati pogina govedi, če se ledvice vnamejo. Vaša krava je bolezen brčkone dobila na paši in se bo sedaj v hlevu kmalu ozdravila. Priporočeno domače sredstvo je kislo mleko, ki se ga na dan dá 3 do 5 l. Če je bila krava na ledvice udarjena, tedaj je na ledvičje pokladati mrzle obkladke.

Vprašanje 196. Iz skušnje vem, koliko več so vredne starejše moške živali za pleme, in ker imam sedaj velikega mrjasca, ki majhne svinje more plemeniti le s pomočjo plemenilnika, zato vprašam, **koliko časa je mrjasec poraben za pleme?** (A. S. v H.)

Odgovor: Če se z mrjascem prav ravna, t. j. da je primerno krmljen in se zadosti na prosto izpušča, potem ostane plodovit do četrtega leta in tudi še dlje. Kakorhitro pa teh pogojev ni, se mrjasec poleni in je bolj ali manj neplodovit, in tedaj ga je odstraniti. Ob naših razmerah bo mrjasca težko čez tri leta starega za pleme ohraniti.

Vprašanje 197. Moja 16 tednov breja krava je dobila tak **volčič na vimenu**, da sem mislil, da se vime popolnoma izpridi. Vime se je sicer ozdravilo, a sredi vimena je ostala oteklina, za pol jabolka debela. Kako naj ravnam, da se ta oteklina odpravi? (A. K. v G.)

Odgovor: Ta oblika volčiča, ki napada vime tedaj, ko je krava najbolj pri mleku, je najhujša, ki redkokdaj ostane brez posledic. Oteklina, pravzaprav trdota v vimenu Vaše krave je že taka posledica. Tisto trdo, kar v vimenu čutite, ni oteklina, temveč pretvorjena tkanina mlečne žleze, oziroma drugih delov vimena. Ta trdota v vimenu utegne sčasom sama preiti, in sicer vsled molže, a morda še hitreje preide, če rečete trdoto ob vsaki molži rahlo drgniti in stiskati (masirati). Trdota pa more biti tudi taka, da se sčasoma zgnoji in morda tudi prisadi, zato Vam priporočamo poklicati živinozdravnika, da Vam da navodilo, kako je zdraviti.

Vprašanje 198. Kako naj **zavarujem figovo drevo, da ne pozebe?** Lansko leto, ko je bilo drevo še mlado in skoraj samo deblo, sem ga zavil v slamo, a letos ima velike veje. (F. M. v B.)

Odgovor: V Vašem mrzlem podnebjju boste figovo drevo z zavijanjem težko obvarovali, da bi ne pozeblo. Kar ne boste zavili, bo vedno v nevarnosti, da pozebe. V takih krajih, kakor je Vaš, je figovo drevje najbolje gojiti v velikih lesenih posodah, ki se čez zimo hranijo na krajih, kjer ne zmrzuje.

Vprašanje 199. Ko se je pri nas gozd razdelil, so **potoma napačne posestnike vpisali v zemljiško knjigo**, dočim davek plačujemo od deležev, ki so pravi in jih tudi uživamo. Sodišče nas sili, v zemljiški knjigi to popraviti, in ker sami ne znamo, zahtevajo, da naj vzamemo odvetnika. Ali je naša dolžnost, sedaj velike stroške trpeti, ker so bili uradniki pomoto naredili? (I. V. v M.)

Odgovor: O Vaši zadevi smo se poučili in se nam je povedalo, da bi tudi z odvetnikom ničesar ne dosegli, temveč imeli le velike nepotrebne stroške. Edino agrarska oblast v Ljubljani Vam more to zadevo spraviti na pravo pot in jo je v resnici že v roke vzela. Podregajte pri imenovanju oblasti, da hitro izvrši. Sodišče v Postojni je pa že iz Ljubljane dobilo obvestilo, da je sedež agrarska oblast opravičena o tej zadevi postopati, zato se nam čudno zdi, zakaj Vas to sodišče s to rečjo še vedno nadleguje.

Vprašanje 200. Odkod je to, da ima krava pogosto **krvavo mleko**, ne da bi bila kaj udarjena ali drugače poškodovana? (I. T. v I. B.)

Odgovor: Krava molze krvavo mleko, če v vimenu iz kakršnegakoli vzroka kaka krvna žila počí. Če ni bilo

vime na kak poseben način poškodovano, je tako krvavo mleko brezpomembno, ker prikazen samaodsebe kmalu poneha. Krvavo barvilo pa pride tudi tedaj v mleko, kadar je krava krvomocna. Opozarjamo Vas na odgovor na 195. vprašanje v tem listu. Včasih je pa mleko rdeče, pa ne od krvi, temveč od rdečih barvil, ki pridejo v mleko s krmo, ali pa od gotovih bakterij, ki mleko rdeče barvajo.

Vprašanje 201. V hiši imam vedno mnogo krompirjevih olupkov. Ali smem dajati te olupke, pomešane z rezanico ali z otrobi, kravam? **Ali naj pokladam sirove ali poparjene krompirjeve olupke?** (I. T. v I. B.)

Odgovor: Krompirjeve olupke v taki neznatni množini, kakor se delajo v kuhinji, smete brez skrbi pokladati kravam. Priporočamo Vam jih pokladati sirove in pomešane z rezanico, ker suha krma živali sili k boljšemu žvečenju.

Gospodarske novice.

* **Gospod Jakob Legvart**, novi potovalni učitelj za mlekarstvo, je 1. t. m. nastopil svojo službo ter je v poslovanje pridružen c. kr. kmetijski družbi kranjski. Novi potovalni učitelj bo že v najbližnjem času obiskal vse mlekarne zadruge, da takoj pride v osebno zvezo s krogi, ki se zanimajo za mlekarstvo. Vse mlekarne zadruge, podružnice, društva in sploh vsi tisti, ki se zanimajo za mlekarstvo, ki žele v tej stroki kakšnega pouka ali pojasnila, ki žele predavanj ali novih mlekarških zadrug, naj se izvolijo odsiej v vseh mlekarških zadevah obračati na novega potovalnega učitelja naravnost, ali potom kmetijske družbe.

* **Mednarodna sadna razstava v Düsseldorfu** je bila 8. t. m. otvorjena. Ta sadna razstava je del velike mednarodne vrtnarske razstave, ki traja že od pomladi in je največja te stroke, kar jih je sploh kdaj kje bilo. Na sadno razstavo je naša družba poslala tudi kranjski normalni sortiment onih vrst sadja, ki pri nas uspeva in je za splošno nasaditev priporočen. Kranjski oddelek je na razstavi osebno priredil gospod potovalni učitelj Gombač, ki nam je ravnokar sporočil, da je Kranjska tudi na tej razstavi častno zastopana in da pride takoj za Tirolsko in Štajersko, ki sta svoje oddelke napolnili z velikimi sredstvi in s celimi vagoni sadja. Vobče pa na razstavi avstrijski oddelek visoko nadkriljuje vse druge države. Na razstavi se muči razen g. Gombača tudi nadučitelj in znani sadjar z Bleda gospod F. Rus ter naš sodruženik gospod enolog A. Žmavc, ki sedaj službuje na svetovnoznanim posestvu kneza Metternicha v Johannisbergu ob Renu. Popis razstave, v kolikor je za nas važen, priobčimo v eni prihodnjih števil.

* **Tomasovo žlindro** ima družba od sedaj naprej samo 16 odstotno na razpolaganje, ker nemške tvornice, ki imajo v Trstu zalogo, nimajo 18 odstotne za to leto več na razpolaganje. Družba je lansko leto sklenila za l. 1904 kupčijo le na 16 odstotno, zato nima pravice druge zahtevati, če ni v zalogi. Od novega leta naprej bo pa preskrbljeno, da se bo dobivala tudi 18 odstotna in druga. Toliko v obvestilo z ozirom na ukrep v letošnjem obnem zboru.

* **Opozarjamo na gnojenje z zmetnimi gnojili to jesen** in prosimo gg. ude, naj gnojila, t. j. Tomasovo žlindro, kalijevo sol, oziroma kajnit, kmalu naroče, drugače bo težko točno postrezati, kajti jeseni je silen naval na železnicah in se mora računati z zamudami. Po dosedanjih izkušnjah bomo jeseni oddali kakih 150 vagonov umetnih gnojil, in to največ na drobno, iz česar more vsakdo posneti, da je le ob pravočasni naročitvi mogoče premagati tako delo v zadovoljstvo č. naročnikov. Cene so naslednje: Tomasova žlindra 16 % po 5 K 80 h, kalijeva sol po 12 K 60 h in kajnit po 6 K. Vse cene veljajo

z vrečami vred za 100 kg, postavljenih na ljubljanski kolodvor ali v družbenem skladišču. Vsa gnojila se oddajajo le v vrečah po 100 kg, izvzemši kalijevo sol, ki se dobiva tudi v vrečah po 50 kg.

* **Lanene in sezamove tropine** ima družba vedno v zalogi in oddaja lanene tropine po 18 K in sezamove po 16 K 100 kg. Oboje tropine se oddajajo zmlete in presejane le v vrečah po 50 kg, ter veljajo označene cene v družbenem skladišču, oziroma na ljubljanskih kolodvorih.

* **Klajnega apna** je družba kupila za prihodnjo zimo več vagonov, vsled česar je dosegla ugodnejše cene in ga more ceneje oddajati. Odsej ga oddaja v izvornih vrečah, težkih 50 kg, po 22 h kg. V manjših množinah, nad 20 kg, po 24 h, v množinah pod 20 kg pa po 26 h kg. Za manjše pošiljateve na zunaj se še posebej zaračuni za vsako pošiljatev za zavoj, vozni list itd. 30 h. — Manj kakor 5 kg se ne razpožilja. — Opozarjamo, da je klajno apno potreben dodatek h krmi, koder krmila nimajo v sebi dovolj rudninskih snovi, zlasti fosforove kisline, in da klajnega apna ni zamenjati z ničvrednimi redilnimi štipami za živino.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

(Konec.)

Predlog podružnice v Colu nad Vipavo: C. kr. kmetijska družba naj se obrne do pristojnih oblasti, naj bi se pri pogozdovanju skupnih pašnikov v toliko v poštev jemale želje kmetov, da biseparcele, ki imajo biti zasajene, ne odločile le od komisije za pogoizovanje Krasa, ampak da bi se gospodje od komisije skupno s kmeti dogovorili, ktere parcele kmetje v to svrhu najlaže odstopijo. Sprejeto. Predlog je utemeljeval načelnik kmetijske podružnice, Andrej Rován.

Glede predloga podružnice v Gočah nad Vipavo, naj bi se c. kr. dež. vladi zato, da se skupni vipavski ekvivalentni gozdovi na Nanosu čim prej razdele, je naznanil podpredsednik Povše, da je agrarna komisija razdelitev skupnih gozdov na Nanosu že dovolila in se to kmalu izvrši. Stem odpade torej predlog goške podružnice.

Predlog podružnic na Gočah in v St. Vidu nad Vipavo, naj se nastavi za vipavsko dolino poseben živinozdravnik, je bil sprejet v tem zmislu, da naj se kmetijska družba za to zavzame.

Podružnica v Vipavi je ponovila predlog, stavljen pri lanskem občnem zboru glede izprašanih skopitarjev. Odgovarjal je družbeni odbornik c. kr. višji živinozdravnik Alojzij Pavlin, da bi bilo gotovo jako dobro, če bi bilo mogoče izprašati skopitarje, toda še bolje bi bilo, če bi se občine obrnile na okrajno glavarstvo, da bi dotični živinozdravnik sam to izvrševal ali nadzoroval. Sicer je pa njegovo mnenje, da je rezanje pri svinjah, zlasti onih angleškega plemena, popolnoma nepotrebno, ker se itak tudi brez tega rađe debele. Tudi ta predlog je občni zbor sprejel.

* Ker ni imel nikdo ničesar več pripomniti, je odpadla osma točka spreda.

Stem je bil dnevni red izčrpan. V zaključnem govoru se je gosp. predsednik še ekkrat zahvalil za obito udeležbo ter je zaključil občni zbor ob enajstih dopoldne.

Št. 19.405.

Razglas.

Na podstavi ces. ukaza z dne 15. septembra 1900, drž. zak. št. 154., s katerim so bila premenjena nektera določila ces. ukaza z dne 2. maja 1899, drž. zak. št. 81., o odvrčanju in zatiranju svinjske kuge, in v zmislu ukaza ministrstev za notranje stvari, za pravosodje, za trgovino, za železnice in za kmetijstvo z dne 18. septembra 1900, drž. zak. št. 155., se v sporazumljenju s c. kr. kmetijsko družbo za Kranjsko razglašajo za **IV. četrtletje 1904** nastopna

vrednostna tarifa

za vsak kilogram žive teže pri zdravih prasičih za rejo, da se določi odškodnina po določilih člena I, § 3. b, ces. ukaza z dne 15. septembra 1900.

A. Prasiči za rejo

deželnega plemena:

1.) Prasički do 3 mesecev	K 1'46
2.) Prasiči do 1 leta	> 1'16
3.) Prasiči nad 1 leto	> 1'—

B. Prasiči za rejo

iz križanja z angleško pasmo:

1.) Prasički do 3 mesecev	K 1'66
2.) Prasiči do 1 leta	> 1'44
3.) Prasiči nad 1 leto	> 1'06

C. Prasiči za rejo

čistega plemena (angleški), importirani ali doma zrejeni:

1.) Prasički do 3 mesecev	K 1'92
2.) Prasiči do 1 leta	> 1'46
3.) Prasiči nad 1 leto	> 1'16

Za one prasiče, ki so bili uradoma zaklani in se je pri njih našlo, da so bili okuženi, se s pridržkom določil §§ 5. in 6. ces. ukaza z dne 15. septembra 1900, toda brez drobu, v popolnoma iztrebljenem stanju, daje povračilo iz državnega zaklada samo v znesku 50 odstotkov zgoraj navedene vrednostne tarife. Pri plemenskih prasičih pa pristaja k po gori navedenih vrednostnih postavkih dognanim odškodninam še 25%, dodatek (§ 3. c ces. naredbe od dne 15. septembra 1900).

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 8. oktobra 1904.

Vabilo

k občnemu zboru kmetijske podružnice za Ilirskobistriški okraj, ki bo 23. oktobra t. l. ob 4 popoldne pri „Mesarju“ v Trnovem.

S P O R E D

se bo vršil v zmislu § 32. družbenih pravil. Vršila se bo tudi volitev načelnika in 4 odbornikov, in sprejemale se bodo naročitve na umetna gnojila.

Kmetijska podružnica v Ilirski Bistrici,

dne 10. oktobra 1904.

Mart. Zarnik, načelnik.

Listnica uredništva.

K. K. v S. Sosed sme ugovarjati pri stavbinskem ogledu, kamor mora biti pozvan. Stavbeno dovoljenje da župan. Proti njegovemu odloku gre priziv na občinski zbor, in proti odloku tega na deželni odbor.

M. V. v B. Če imate orožni list, potem smete dotično orožje, primerno zavarovano, povsodi nositi, kjer je orožni list veljaven.

Š. Z. v K. Če so se v vodnjaku zaredili črvi (ličinke), je dokaz, da vodnjak ni čist. Dokler vodnjaka ne očistite, toliko časa se vam bo mrčes redno zarezal.